

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre 16 h.
Nagyedévre 4 ..
Háznál hához hordva.
Egy évre 20 kor.
Nagyedévre 5 ..
Postán szállítva.
Egy évre 24 kor.
Nagyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
napilap*

Megjelenik minden nap, a hűtő és
Göncz utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatala
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 67. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 március 22.

Vaskoronarend Széchenyi püspöknek.

Az erőnek, szilárdságnak és kitar-
tásnak szimbolumát a vasat, illetve az
abból készült diszjelvényeket már a
klasszikus ó-korban használták a vas-
akarattal és vasszorgalommal szerzett
érdemek elismerésére, kitüntetésére és
jutalmazására. Mennyivel inkább illik
ez a mai világháború történelmi jelen-
tőségű nagy napjaihoz, amikor a vas
dönti el az országok sorsát, amikor ép-
pen ennek jelzésül a polgárok a haza
oltárára áldozott aranyáért vasat kapnak
hazafias áldozatkészségük zálogául s
amikor a hősök hősei a harctéren a
trón és a haza védelmében tanusított
önfeláldozó hősiességükért vaskeresztet
és vaskoronát nyernek legszebb elisme-
résül és jutalmul.

A királyi kegy — mint igaz, őszinte
örömmel értesülünk — Várad főpászto-
rának gróf Széchenyi Miklósnak a trón,
haza és egyház szolgálatában szerzett
nagy érdemeit a legnagyobb érdemrend-
del az I. osztályu vaskoronarenddel tün-
tette ki.

Széchenyi Miklós gróf a béke ra-
gyogó fényességű és a háború zivataros,
viszontagságos, szenvedéssel és dicső-
séggel teljes napjaiban egyaránt részol-
gált erre a legnagyobb kitüntetésre,
melyben csak a haza legnagyobb fiai
részesülnek.

Széchenyi Miklós gróf több mint
egy negyedszázad óta szolgálja törhe-
tetlen hűséggel, szeretettel, buzgalommal
és áldozatkészséggel hazáját, egyházát
és királyát.

A legnagyobb magyarnak nemzetsé-

géből, a magyar haza szolgálatában szá-
zadokon át oly tündöklő érdemeket
szerzett illusztris Széchenyi nemzetség-
ből származván, ennek nemes tradícióit
követte kora ifjuságától kezdve.

Ez a főuri nemzetség kiváló nagy
főpapokat adott a magyar hazának: egy
Széchenyi György esztergomi érseket,
kit egy bibornok „a bőkezűség és adako-
zás csodájának” nevezett, ki fejedelmi
alapítványai mellett 337000 forintot
adott a török háborúkban megsebesült
katonák segélyezésére és 180000 forin-
tot a budai és esztergomi várak meger-
ősítésére, — egy Széchenyi Pál kalo-
csai érseket, ki a Rákóczi korban mond-
hatatlanul sokat fáradozott azon, hogy a
király és a fejedelem között létrehozza
a békét s kit ezen fáradozásainak siker-
telensége vitt korai sirba.

E nagy főpapok példája vonzotta a
fiatal Széchenyi Miklós grótot az oltár
szolgálatába, hogy Istennek, a hazának
és az egyháznak szentelje életét.

Széchenyi Miklós gróf kitüntetése al-
kalmából nem akarunk élet- és jellem-
rajzot írni, csak kiemelünk e sorokban
néhányat azon nagy érdemek közül,
amelyekre a vaskoronát apostoli kirá-
lyunk most, a világháború nagy nap-
jaiban tette fel, mikor csak azon érde-
mek jutalmazásának van ideje, amely-
ket a csatamezőkön szereznek hőseink
és amelyekre a háborúval kapcsolatosan
tehetnek szert a hazának a front mö-
gött dolgozó lelkes fiai és honleányai.

Széchenyi Miklós gróf már fiatal
pap korában át volt hatva azon meg-

győződéstől, hogy csak attól a papság-
tól lehet várni, hogy áldásosan működ-
jék a gondjaira bizott nép örök üdvén
és ideiglenes jólétén, amely minden
tekintetben hivatásának magaslatán áll.
Ezért a kispapok nevelése és a papok
buzgóságának élesztése apostoli gond-
jainak mindig legfőbb tárgyát ké-
pezte.

Esztergomi kanonok korában a
bécsi Pázmány-intézet igazgatója volt.
A Pazmaneumnak gyönyörű új épülete
az ő gondoskodásának, buzgalmanak és
fáradozásának köszönhető. De nemcsak
új palotát építtetett a magyar papneve-
lésnek, hanem új szellemet is vitt abba:
a papnevelésnek új rendszerét, mely
több önállóságra és lelkiismeretességre
neveli az ifju levitákat, az ugynevezett
cella-rendszert ő honosította meg.

Győri püspökségének emléke a mo-
numentális új szeminárium ott a Duna
partján.

Nagyváradon szintén sokat áldozott
a kispapok nevelésére; tavaly ezüst-
miséje alkalmából 100,000 koronát
adott a szemináriumnak s — ha Isten
életének kedvez — néhány év múlva
itt is új hajlékot emel a papnevelés
szent ügyének.

Papjainak buzgóságát lelki gyakor-
latok tartásával emeli. U maga évenként
melegítogatja Mária-Zellt és szent gya-
korlatot tart, de azonkívül papjai szent
gyakorlatain is mindvégig részt vesz.

Rendkívül szereti papjait, kik vi-
szont teljes bizalommal és odaadással
ragaszkodnak hozzája. A váradi püspök
igazi egyházfejedelem, — messze föl-
dön híres rezidenciája is ezt hirdeti, —
a mostani püspök a legelőkelőbb főuri
nemzedék sarja, de Széchenyi püspök
nem rideg kormányzója, hanem atyai

Csak azoknak a cigarettázóknak,
akiknek a dohányzásról való tekintetből az évesen költenek naponta 2-3 fillérrel többet:
MODIANO-clubspecialité szívarkahüvelyek

Orvosi tanácsra a hüvelyeken nincsen sem bronz, sem színyomás,
de minden hüvelyben benne van viznyomással a gyáros aláírása: *J. D. Modiano*

Főraktár: Heiler és Seidmann uraknál Nagyváradon.

barátja papjainak, kik a nap bármely órájában szabadon kereshetik fel főpásztorukat

Megható, hogy volt egyházmegyéjének a győrinek a papjai mily őszinte szeretettel veszik körül ma is Széchenyi püspököt. Évenként meglátogatják — köztük fiatal káplánok is — öt két-három csoportban s a püspök napokat velük tölt, kiviszi őket birtokára s mindent elkövet, hogy jól találják magukat az ő kedves győri papjai.

Az egyházmegye minden hitközségére van gondja Széchenyi püspöknek. Népmissiót rendez minden plebánián. Templomokat, iskolákat épít. Ezüstmiséje alkalmából egy kimutatás jelent meg, mely hivatalos adatok alapján részletezi, hogy itt iskolára, ott templomra mennyit adott s ez a száraz statisztika azt mutatja, hogy Széchenyi püspök váradi püspöksége első négy éve alatt félmilliót jóval meghaladó összeget áldozott kulturális és jótékony-sági célokra.

*

Háboru idején a legnagyobb érdemet sem tünteti ki a király, hacsak nincs összefüggésben háborus szolgálatokkal. Széchenyi püspököt ezen a címen is méltán érte a felség legmagasabb kitüntetése.

Hogy a magyar egyházi nagyjavaldalmások mindjárt a háboru kezdetén hárommillió koronát ajánlottak fel és adtak a kormánynak hadisegélyül, (minden korlátozó kikötés nélkül), — az Széchenyi püspök indítványára történt.

Széchenyi Miklós gróf évek óta al-elnöke a Magyar Veres Kereszt Egyletnek. A háboru kitörése előtt harmadfél hónappal az egylet negyedszázados jubileumi közgyűlésén ő tartotta az ünnepi beszédet. Az egylet céljait tetemes anyagi áldozattal és személyes fáradozással mozditja elő. Budapesten, Nagyváradon, Debrecenben, Csabán, Gyulán, Szalontán sűrűn látogatja a kórházakat, a sebesülteknek lapokat járát, imakönyveket rendel s tevékeny részt vesz az egylet minden mozgalmában.

A háboru kezdete óta tisztai kórházat tart fenn saját rezidenciájában és betegségében is szerencsésnek érzi magát az a sebesült tiszt, aki a váradi püspök tisztai kórházába kerül. Akik közülök gyógyultan térnek vissza a frontra, a csaták zajából is hálás szívvel irnak köszönő levelet püspök-gazdájuknak.

A Széchenyi-nemzetség őt megillető módon vesz részt a háboruban és a hadisegélyezésben. A Széchenyi-családnak egy tagja elesett a harctéren, több megsebesült. A családnak itthonmaradt tagjai külön kórházvonalat tartanak fenn, mely a különböző harcterekről félév óta szállítja a sebesülteket. A Széchenyiek külön falut építenek fel a Kárpátokban. Mindezen hadisegélyezési tevékenységnek a püspök egyik legfőbb irányítója és bőkezű, áldozatkész támogatója. A kórházvonalat kápolnája és a kárpáti falu temploma Széchenyi püspök áldozatkészségét hirdeti.

*

Reméljük győzelmes háborunk közeli végét, a békét. A béke várva-várt napjaiban új, nehéz feladatok várnak a magyar főpapságra, köztük a legmagasabb érdemrenddel kitüntetett főpásztorunkra. Adja Isten, hogy az új nagy kitüntetés új ösztönzésül szolgáljon új nagy áldozatokra s adja Isten, hogy a vaskoronarendes püspök sokáig lássa és élvezze áldozatos munkálkodásának némes gyümölcseit.

Dr V. Gy.

Miből fedezik a hiányt?

A város költségvetése a tanács előtt.

Nagyvárad város tanácsa folytatta tegnap a költségvetés tárgyalását, de ezúttal sem határoztak a fellett, hogy miként fedezzék az óriási hiányt.

A tanácskozásban ezúttal is megoszoltak a vélemények. A tanács több tagja el-lenezte a közköltő emelést, viszont többen hangoztatták, hogy a mai nehéz körülmények között a közköltő emelés nagyon érzékenyen sújtaná a polgárságot, amelynek nagy része már is végrehajtás alatt áll az adóért.

Abban mindannyian megegyeztek, hogy a hadseregszállítók megadóztatása igazságos dolog.

A tanácsülésen Szűcs Géza főszámvévő előterjesztésében megállapította, hogy a háboru rovására írható többkiadás 248900 korona. Ha a város alkalmazásában levő 300 kisember részére megadják a 20 százalékos drágasági segélyt, az újabb 60000 korona kiadást jelent s így az összes háborus több kiadás 314936 korona. Ennek az összegnek a fedezésére nézve megállapodtak abban, hogy mint átmeneti kiadást, kölcsönből fedezik. — Ettől eltekintve, abszolút fedezetlen kiadásként 380000 korona mutatkozik. Ha a villamosáram árát emelik, az eddigi 22000 k-n kívül még 30000 koronát képes a villamosmű beszolgáltatni a városi pénztárba. Így fedezetlen marad még 358000 korona kiadás. Mivel a Hadi-kölcsön kamata bizonytalan, az előállható kamatkülönbözet fedezésére 37000 koronát kell felvenni és így a fedezetlen kiadás kerek 400000 korona, a háborus kiadásokon kívül, **aminek fedezésére 26 százalék közköltő emelésre van szükség.**

Juricskay Barna tanácsnok nem tartja a mai viszonyokat alkalmasnak a közköltő emelésre. Az adófizetők mai adótervezését sem képesek fizetni; 9000 adókötéses fél közlül csak 1600 ellen nincs végrehajtás. Ez elég szomorúan mutatja az adóközpesség csökkenését. Ő legfeljebb 5—10 százalék közköltőemelést tart a végszükségben is beállíthatónak a költségvetésbe. Javasolja, hogy állítsák be a költségvetésbe az általa proponált hadiadót 75000 koronával, a hadseregszállítókra kivetendő adót 200000 koronával, a vigalmi-adót 60000 koronával és az így még fennmaradó 150000 koronát a beruházási alapról vegyék kölcsön. Mivel pedig az új adókból várható jövedelmek csak később folynak be, hatalmazza fel a közgyűlés a tanácsot 500,000 K folyószámla-kölcsön felvételére.

Szűcs Géza főszámvévő csupán a szállítók megadóztatását fogadja el; ez igazságos, miért szorítani kell ennek a keresztül-

vitelét. A hadiadó közköltő (pótadó) jellegével bír s ezért azt nem fogadja el.

Dr Thury László főügyész a hadseregszállítók megadóztatását helyesli, de a hadiadót nem. Akik itthon maradtak, szintén szenvedtek károsodást s újabb terhekkel nem lehet őket megróni.

Rimler Károly az új adókat levegőben függőknek tartja, mert oly soká tart azok elintézése, jóváhagyása, hogy nem lehet az 1916. évi költségvetésbe bevenni.

Komlóssy József az új adókat szintén azért nem tartja fedezetnek, mert nem lehet a mostani budgetbe beállítani.

Gerő Ármán a múlt hibájául rózza fel, hogy most ilyen helyzetbe jutott a város.

Rimler Károly szerint a kisemberekre a közköltőemelésből kevés esik. A baj onnét keletkezett, hogy mindig újabb és újabb beruházásokat tettünk; az építkezésekhez nem volt fedezet, a törvényhatóság követelődéseinek a tanács nem állott ellent. Most meg kell erőltetnünk magunkat. Bátorsággal elő kell állni a közköltőemeléssel.

Gerő Ármán rámutat, hogy ha a múltban nem emeltük a közköltőt, most is tűnjünk és várjunk még, míg a háboru után kialakul a helyzet. De addig is várjuk be az új adókra vonatkozólag a pénzügyi szakbizottság véleményét.

Dr Thury László hivatkozik arra, hogy Németország is új adókat hoz be. A közköltőemelés a legegyszerűbb fedezet.

Drágul a villamosáram!

Rimanóczy Béla, a villamosmű igazgatója szólalt fel ezután. A villamosmű a mai villamosáram árak mellett 44000 K-val járulhatna a városi pénztárhoz, de a gépek leírására is kell bizonyos összeget számítani és így elkerülhetetlen a villamos árakat a mostani 7 fillérről 8 fillerre emelni kilovattonként. Ez 100.000 korona újabb bruttó bevételt jelentene. Számítva azonban a kevesebb fogyasztásra, 80.000 koronára tehető a bruttó bevétel emelkedése.

Ezel szemben azonban emelkednek szénárak stb. folytán a költségek is 74000 koronával s így ez a több bevétel az emelkedő költségekre kell. — Szerinte általában 15 százalékos áremelkedésre volna szükség, s ebből remélni lehet 30000 korona olyan felesleget, amelyet a város kaphatna. Kifejti azonban ennek is a nehézségeit, majd rámutat, hogy más városokban is emelték az áramegységárakat. Igen sok fogyasztóval van szerződés kedvezményes áron, de hiszi, hogy ezeknél is lehetne az áramárakat emelni, amint egyes helyeken a Ganz-gyár is emelte, amiért pert indítottak, de elvesztették.

A tanács nem határozott ugyan az áramárak emelése tekintetében, de **elvből elfogadta az emelést** s a 30000 korona bevételt bekombinálta a bevételékbe.

A tanács a költségvetés dolgában még nem határozott, hanem ma, szerdán dönti el, hogy minő javaslatot tesz a közgyűlésnek a közköltő emelésre nézve.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legsebbebb disze. Az első ránc a szép asszony igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég, ha a megbecsülhetetlen Y-Po crémot és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát, eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és a bőr vörösségét. Ára K 1 és K 1.50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad. Telefon 13-02.

Németek győzelmes rohama a Maasnál.

Berlin, március 21. A nagyfőhadiszállás jelenti.

Nyugati hadszíntér. A Maastól nyugatra bajor ezredek és württembergi landwehr zászlóaljok szorgos előkészítés után rohammal elfoglalták az Avoncourtól északra keletre elterülő erdőben és az erdő mellett erősen kiépített összes francia állásokat.

Az ellenség igen jelentékeny véres veszteségein kívül eddig sebesülten foglyokban 32 tisztet és 2500 főnyi legénységet, valamint sok még számba nem vett hadianyagot vesztett. Az ellenség megkísérelt ellentámadásait sem használták neki, sőt további súlyos kárával jártak. A Maastól keletre a harci tevékenységek képe változatlan maradt.

Rigánál is támad az orosz.

Keleti hadszíntér. Az oroszok támadásait a legszélső északi szárnyra is kiterjesztik. Rigától délre véresen visszaverték őket. Ugyanez a sors ért erős ellenséges felderítő osztagokat a Düne fronton és Jakobsadtól nyugatra. A német arcvonal ellen Ostavitől északnyugatra és a Narods és Visniev tavak között éjjel-nappal különösen erős, de hiábavaló támadásokat intéztek.

Az ellenség veszteségei megfelelnek harcra vitt nagy embertömegeinek. Arcvonalunk egy messzire kiugró keskeny kiszögélését a Narods tótól közvetlenül délre a z ellenség átkaroló tüzelésének elkerülése végett pár száz méternyire a Blisneki melletti magaslatokra vontuk vissza.

Járőrcsatározások a görög határon.

Balkán hadszíntér. A görög határon folyt jelentéktelen járőrcsatározásoktól eltekintve a helyzet változatlan. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Spanyolország Portugália ellen támad?

Milanó, március 21. A „Corriere della Sera” jelentése szerint komolyan kell félni attól a Spanyolországban megindult mozgalomtól, amely Portugália megtámadására irányult. Az egyes agitátorok hangosan mondják, hogy Spanyolországnek most alkalma nyílt arra, hogy Portugáliát annektálja. Az új miniszterelnököt határozottan rossz szemmel nézi az entente, mert közismert németbarát.

Grey le akar mondani.

Berlin, március 21. A Corriere della Sera londoni jelentése szerint ott az a hír van elterjedve, hogy Grey „egészségi okokból” lemondani szándékozik s hogy a külügyi tárcát Hardinge lord, India jelenlegi alkirálya veszi át.

Fokozott harci tevékenység az orosz fronton

Orosz hadszíntér. Budapest, március 21. (Hivatalos.) A harci tevékenység helyenkint, különösen a Pflanzler-Baltin hadseregnél fokozódott.

81 olasz fogoly.

Olasz hadszíntér. Budapest, március 21. (Hivatalos.) A helyzet általában változatlan. Az ellenségnek a Rombonon és a Mrli Vhren elfoglalt állásaink elleni támadásait visszavertük. A Rombonon egy újabb vállalkozásunk alkalmával 81 olaszt fogtunk el.

Valonát bombázták repülőink.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, március 21. (Hivatalos.) Repülőink az új folyamán megjelentek Viona (Valona) felett és eredményesen dobtak bombákat a kikötőre, valamint az ott lévő csapattáborra. Az élénk tüzelés dacára sértetlenül tértek vissza. A helyzet Montenegróban és Albániában változatlanul csendes. Höfer.

Lovassági akció a németek ellen.

Budapest, március 21. (Saját tud.) Az Echo de Paris bejelenti az újabb akciót a németek ellen, melynél a lovasságnak olyan szerepe lenne, mint a háború folytán eddig sohasem.

Az antánt a román hadsereg leszerelését követeli.

Bukarest, március 21. A román miniszterelnökségen folyó tárgyalások azokra a szófiai napokra emlékeztetnek, amelyek Bulgária beavatkozását a náboruba közvetlenül megelőzték. Az entente követői folytonosan ki-bejárnak a román külügyminiszteriumban vagy valamelyik szövetséges követéségen tartanak izgalmas tanácskozást. Naponta többször is érkeznek külön futárok a különböző fővárosokból, akik a kormányok újabb és újabb utasításait hozzák és viszik a követek jelentéseit — át a román-orosz határon. Nagy meglepetést és visszatetszést keltett mindenütt az entente legutolsó jegyzéke, amelyben a román hadsereg leszerelését követelik és valamennyi párt véleménye megegyezik abban, hogy a kormánynak a leghatározottabban vissza kell utasítania. A konzervatívpartban igen heves tiltakozások hangzanak el az entente hatalmak prepotens fellépése ellen, amelyvel Romániára hatni igyekszik.

A román hadvezetőség rekonstrukciója már teljesen befejeződött és különösen jelentőséggel bír az, hogy az önálló hatásköröket mind a politikától teljesen távolálló tisztekkel töltötték be. A ruszofil politika hívei teljesen elvesztették befolyásukat a hadseregben, amely most kizárólag katonák vezérése alatt áll.

Az éhező görög szigetlakók.

Athén, március 21. Franciaország és Anglia athéni követi együttes jegyzéket nyújtottak át Szkuludisz miniszterelnöknek, amelyben kormányuk nevében közlik a görög kormánnyal, hogy az entente balkáni expedíciójának hadvezetősége a jövőre megszünteti a Dodekaneszos megszállott 12 szigeten élő görög polgári lakosság élelmezését. A szövetségesek a szigetek lakosságának a jövőben való ellátására lépéseket tettek az olasz kormánynál, amely hajlandónak nyilatkozott arra, hogy a szigeteken levő olasz megszálló csapatok parancsnokainak utasítást adjon a görög szigetlakók élelmezésére, — ha a görög kormány eziránt tárgyalásokat kezdeményez az olasz kormánynál.

Antant repülők bombázták Zeebrüggrét.

Budapest, márc. 21. (Saját tud.) Amsterdamból jelentik: Tegnap délután antant repülők bombákat dobtak Zeebrüggre. A németek ágyútüzzel fogadták a repülők támadását. Hajnalban pedig angol hajók bombázták a parti ütegeket. A holland-parton éjjel látták, hogy Zeebrüggen tüzvész dühöngött.

Forradalom Kinában.

Budapest, március 21. (Saját tud.) Amsterdamból jelentik: Kínai felkelők Yueman és Kvejsau tartományokat megszállották. Kvangsu fővárosát, Uaiint fenyegetik. Harmincezer sorkatona csatlakozott hozzájuk.

Pekingből jelentik: Evangsi függetlenségét proklamálták. A forradalom terjed.

Mit akar Nagyváradon a Kereskedelmi Bank?

A Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak Nagyváradon való letelepedéséről írott tudósításunk alapos mozgásba hozta az érdekelteket pénzügyi körökben s itt ott erős izgalmakat váltott ki. Az bizonyos, hogy a nagyváradi pénzpiac helyzetét és elhelyezését sokban megváltoztatja a Magyar Általános Hitelbank mellé most még egy másik nagy magyar pénzintézetnek Nagyváradra való letelepedése, s nagyjában örvendetesnek kell tartani, hogy a Kereskedelmi Bank fiókja itt megnyílik, mert a pénzpiac helyzete megjavul, s az Osztrák-Magyar Bank bizonyára örömmel veszi tudomásul, hogy még egy ilyen tőkeerős bank segít hatalmas erejével a pénzpiac konszolidációjára céljából megindított munkájában.

Illetékesnek tartott helyen érdeklődtünk a Kereskedelmi Bank idetelepedésének céljairól, s a következő felvilágosítást kaptuk:

Már a háboru előtt megkísérelte a Kereskedelmi Bank, hogy üzletkörét Nagyváradra és Bihar megyére kiterjeszse, de a háboru ebben megakadályozta. Csodálatos is, hogy eddig nem telepedett le ez a nagybank Nagyváradon. A Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak célja mindig a *terjeszkedés* volt. Van fiókja Nagykanizsán, Brassóban, Sopronban, Ujvidéken, Ujpesten, Nagyszombatban, Budafokon, Erzsébetfalván, Nagytétényben, Rákospalotán (kirendeltség), Eszéken, Fiumében. Affiliált és szerződéses viszonyban levő pénzintézetei vannak: Debreczenben, Kassán, Miskolcon, Pozsonyban, Nagyszombatban s más helyeken. Csodálatos, hogy Erdély kapuját, a tőkegazdag Nagyváradot eddig elkerülte.

Most valószínűleg az vezeti, hogy a háboru végéhez közeledünk s itt meg akarja vetni a lábát. Természetesen német pénzzel fog dolgozni, hiszen érdekeltségei német tőkeérdekeltségek.

A nagyváradi üzleti életre jó hatással lesz még egy nagybank fiókja. Viszont a bank üzletét kíván csinálni. Nagyváradot erre alkalmas területnek ismerte fel.

Mit akar hát közelebről a Kereskedelmi Bank? Bizonyára érdekeltségeket vállal a *fakitermelésben s faüzleteket* szubvencionál. A *malmok*, amelyek közül kettő Anglo-Osztrák Bank érdekeltség, szintén befolyása alá kerülnek. A liszt, zsirizetek ma jövedelmezők.

De a perspektiva azonnal megnő, ha tudjuk, hogy a *sármási földgáz* a Deutsche Bank és a Kereskedelmi Bank együttes érdekeltsége. Valószínű, hogy a *Deutsche Bank* is központot teremt Nagyváradon a Drágán és Jád vizeséseinek villamos áram előállítására való felhasználása is e program keretében talál megoldást. Víz-elzáró gáttal akarják elrekeszteni a Jád-völgyet s így magas esésű vízzel turbina-rendszert mozgásba hozni. A Forgalmi Bank is foglalkozott e tervvel, most német mérnökök készítik a kiviteli terveket a helyszínén a *Drágán művek*-hez.

A bauxit gyártást is rövidesen átalakítják alumínium gyártássá. A bauxit kitermelése alumíniummá ma a legnehézkesebb. A vasnál nehezebb bauxitot felviszik Odebergbe, ott valami felterméket készítenek belőle. Így szállítják Svájcba, ahol óriási feszültségű villamos áram segítségével, a melyet a Rajna vizesései adnak, kitermelik belőle az alumíniumot.

A német tőke ezt is megváltoztatja. A Drágán és Jád vizeséseinek segítségével

alumínium gyárat készítenek, ezenkívül *villamos telepet* építenek, amely villamos árammal látja el Nagyváradot és Kolozsvárt.

Földgáz, villany-telep, alumínium-gyár, ez a Kereskedelmi Bank idetelepedésének oka, célja s a jövő perspektívája. Míad jó üzletek, Biharnek és Nagyváradnak pedig szerencséje, hogy végre észrevették természeti erőit, kincsöit s kitűnő helyzetét. S bár a Magyar Általános Hitelbanknak erős konkurrensa lesz a Kereskedelmi Bank, a program, amelyet valósítani akar, sokat ér a munkástezeknek, iparunknak és kereskedelmünknek.

Gazdasági életünk fellendülését jelenti a német tőkével idetelepedő nagy magyar bank üzletének megvitatása.

A Magyar Általános Hitelbank régi megszilárdult üzlet körét az új bankfiók természetesen nem fogja érinteni. Ellenben ugyancsak természetes lesz a két hatalmas intézet itteni fiókjainak versenye, a mi a közönség szempontjából nem közömbös. Várható a mostani, aránylag alacsony betéti kamatlábnak némi emelkedése. A Magyar Általános Hitelbank s a nagyobb helyi intézetek betét állományát az új alakulás nem igen fogja érinteni, de egyes kisebb intézetek meg fogják érezni az új, erős versenyjáratot.

Tavaszi köztisztasági szemle.

Közegészségi, köztisztasági és tűzbiztonsági szempontokból oly hasznosnak bizonyult általános tavaszi szemléket ismét elrendelem és pedig aként, hogy folyó évi április hó 1-től május 15-ig terjedő idő alatt az illető kerületi tisztviselők, a városi mérnöki hivatal a kerületi rendőrfelügyelők, városi tűzoltó parancsnokság, — akadályoztatása esetén az általa kirendelt tűzoltóosztály, — a polgárőrség és a köztisztasági felügyelők, mint bizottság, kötelesek együtt a város egész területén kerületenként házról-házra bejárni, a tapasztalt és kifogásolt állapotokról esetről-esetre a helyszínén jegyzőkönyvet felvenni, a szakközvegek szakvéleményüket és javaslatukat szabatosan körülírni, a jegyzőkönyvet a háztulajdonossal, vagy annak helyettesével aláírni és hozzám érdeklős javaslatokkal együtt legkésőbb 1916. évi május 20-ig beértesíteni.

Amidőn tehát nevezett szakközvegeket ezen szemlékre kirendelem, illetve ily szakközveg kirendelése végett dr. Mayer László t. főorvos, Kőszeghy József főmérnök, a tűzoltó és polgárőrparancsnok urakat magkérés, ismételtén figyelmeztetem a kerületi rendőrfelügyelőket, hogy a jegyzőkönyvnek szabályszerű felvétele, a szakközvegek és érdekeltekkel való aláírása és hozzám f. évi május 20-ig leendő bemutatása tekintetében fegyelmileg is felelősök.

A város közönségét, főként pedig az érdekeltektől háztulajdonosokat hírlapi úton figyelmeztetem, hogy a kitűzött időben megtartandó szemlén lehetőleg legyenek jelen és magánérdekeik megóvása céljából észrevételeiket a szemle jegyzőkönyvben tegyék meg.

Erről Kőszeghy József városi főmérnök, dr. Mayer László t. főorvos, a tűzoltó parancsnokot, Kemény Ignác tb. alkapitány, Zilahy Antal és Vadász József r. felügyelőket, Löbermayer Gyula polgárőrparancsnokot, Radványi Jenő és Beöthy Kálmán köztisztasági felügyelőket értesítem.

Nagyvárad 1916. február 27.

Gerő Armin,
r. főkapitány.

x Poloskeirtő NOXIN biztos szer.
Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

INGYENTEJET a hadbavonultak gyermekeinek.

A Vörös-Kereszt Egyület és annak agilis alosztálya a „Jobbkéz” tudatára ébredvén azon igazságnak, hogy mily fontossággal bír most, midőn nemzetünk annyi fiatal tagját elvesztettük ezeknek mielőbbi pótlás, ami pedig természetesen csak a gyermekhalandóság csökkentése, illetve a gyöngye gyermekek megerősítése, a jól fejlődőtteknek jó erőben tartása által válik lehetővé, mozgalmat indított abban az irányban, hogy a gyermekek legfontosabb tápláléka a tej, amely nélkül gyermeket felnevelni nem lehet és amelynek beszerzése az utóbbi időben majdnem leküzdhetetlen nehézségekbe ütközött, egyelőre legalább 100 hadbavonult szegénysorsú apa gyermekének szolgáltatásáért ki, hogy legalább 100 gyermek naponta 1 liter tejet kapna a Vörös-Kereszt egylettől.

A kiosztást a központi konyha fogja eszközölni és részesülni fognak ezen adományban a hadbavonultak gyermekei 2 éves korukig.

Az ellenőrzést, illetve az ezen jótékony-ságra rászorulókat felkutatását a polgárőrség fogja eszközölni és csakis igazolvánnyal ellátott gyermekek szülői kapják naponta a részükre kijáró tejmenyiséget.

Miután a tej magas ára folytán a Vörös-Kereszt Egyület másnemű sok kiadása mellett nem tudna hosszabb ideig ezen humanus, áldásos, úgy nemzetügy, mint nemzetgazdasági szempontból rendkívül fontos-ságu akciónak eleget tenni, ezért a nagyközönséghez fordul támogatásért.

A támogatásnak egy olyan módját találták ki, amely senkire nézve sem lehet terhes, ez pedig úgy lehetséges, hogy felkérjük ezuton is, de a polgári őrség házról-házra utjain is az erre hajlandó családokat, egyeseket és testületeket, hogy e célra legalább is naponta 4 fillérrel járuljanak hozzá a költségek törlesztéséhez.

Azt remélik ugyanis, hogy az így begyűlt összeg a Vörös-Kereszt támogatásával elég lesz arra, hogy ezen humanus intézményt megvalósítsa, sőt fejlessze is.

Fog ezenkívül a Vörös-Kereszt egyület e célra hangversenyeket és más szórakoztató mulatságokat is rendezni.

Igy tervbe van véve, sőt már biztosítva is van, hogy a vármegyeház nagytermében egy jótékony hangverseny fog tartatni. E hangverseny szereplőjeként sikerült megnyerni Weil Margitka hegedűművésznőt, Weil József aradi államvasuti felügyelő fomenonális tehetségű leányát, aki egy Budapesten, mint Aradon tartott hangversenyével ekstázisba hozta a közönséget.

Második szereplő lesz Gömörly Gábor huszárőrnagy ur neje Debrecenből, ki itteni rokonai kívánására fog részt venni a hangversenyen.

A legutóbb Debreczenben tartott hangversenyéről a lapok kritikáját közölni fogjuk.

Harmadik szereplő a bájós Braun Elza kisasszony lesz dr. Fischer Imre orvos ur unokahuga, aki Kiss Józseftől fog verseket szavalni.

Sikerült végül megnyerni a rendezőségnek Oltay Mózes reáliskolai tanárt egy aktuális témáról való felolvasás megtartására.

A hangverseny este fél 9 órakor kezdődik. Belpótdíj: 16 hely a 2 első sorban 3 korona, a többi 2 korona. Allóhely 1 korona.

Hűsítőkről gondoskodva lesz.

Más különben úgy a hangverseny, mint a tejkérdés ügyében egy széleskörű értekezlet lesz tartva.

HIREK

P. MARTINOVICH SÁNDOR konferencia-beszédei.

P. Martinovich Sándor Jézus-társasági atya tegnap délután Budapestről megérkezett, hogy a mai napon megkezdje négy napra terjedő konferencia beszéd sorozatát. Az országos hírű szónok Imrik S. Zoltán tb. kanonok, plebánusnál szállt meg.

Nagyvárad katolikus társadalma örömmel és igaz buzgósággal vesz részt ezeken a konferencia-beszédeken éppen úgy, mint eddig minden évben az olasz plebánia-templomban tartott lelkigyakorlatokon. Martinovich Sándornak kiváló szónoki képessége, nagy tudása országos hirt biztosítottak a Nagyvárad keresztény közönségének igazi lelki építésére fognak szolgálni ezek a minden tekintetben magas színvonalú beszédek.

Ma d. u. 3 órakor a nők részére tartandó beszéd címe: „Reményeink”; este fél 7 kor férfiak számára: „A siron túl” címmel fog a páter beszédet tartani.

* **Gróf Széchényi Miklós elsőosztályú vaskoronarendje.** Lapunk vezető helyén méltatjuk azt a magyar királyi kitüntetést, melyben gróf Széchényi Miklós megyéspüspök részesült. A kitüntetés híre tegnap Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter távirata útján érkezett Nagyváradra, melyben rendkívül meleg hangon gratulál a püspöknek magas kitüntetéséhez. A táviratot nyomban továbbították a püspöknek Budapestre, ahol most a püspöki konferencián tartózkodik. A püspöki kar mai ülésén általános örömmel fogják tudomásul venni a magyar egyházi fejedelmek egyik legelőkelőbb tagjának kitüntetését.

* **Grósz Ignác argentiniai állampolgársága.** A Vadász és Grósz cég egyik belfelügyelője, Grósz Ignác kelendő időben sorozás alá állott s alkalmasnak találták. Grósz Ignác a sorozás után egy oklevelet mutatott be a hadkiegészítő parancsnokságnak, amely igazolta, hogy ő, aki Dél-Amerika Argentína államában lakott, ott a törvényes formák között az állampolgárságot megszerezte. A hatóság ezt az oklevelet felterjesztette a honvédelmi miniszterhez, aki a külügyminiszterium útján érintkezésbe lépett Argentínával, hogy tisztázzák a magyar származású, Magyarországon lakó Grósz Ignác argentiniai állampolgár hadkötelezettségét. A tárgyalások eredménye az a leirat, amelyet a honvédelmi miniszter Nagyvárad városához intézett. Ebben a miniszter kimondja, hogy Grósz Ignác hadkötelezettségét az argentiniai állampolgárságról szóló oklevél nem érinti. Ez alapon Grósz besorozták, felülvizsgálták kórházilag s elbocsátották. A cég másik tagja: Vadász József az északi harctéren súlyosan megsebesült s rokkant lett. A cég kényszer-egyesítését ma tárgyalja Patzkó Antal esőbíró.

* **Radu gör. kath. püspök fejedelmi adománya.** Mint a „Cultura Crestina” folyóirat jelenti, dr Radu Demeter gör. kath. püspök a gör. kath. román hadiárvák részére Balázsfalván felállítandó árvaházra 40.000 koronát ajánlott fel. Előzőleg Mihályi érsek már 20.000 koronát adott e célra, mások is sokat ajánlottak, úgy hogy már több mint 100.000 korona áll rendelkezésre. — Radu püspök bőkezű adománya a görög katolikus árvák ügyét jelentős lépéssel vitte közelebb a megvalósulás felé.

* **A Katolikus Kör vetítőestéje.** A Katolikus Kör Szent László terme teljesen megtelt tegnap előkelő közönséggel az idei téli évad utolsó vetítőestéje alkalmával. Dr Krüger Aladár főhadnagy az utolsó előadás bevezetésül rámutatott a Kör előadásainak kiváló jelentőségére keresztény tudományos szempontból s az előadók elismerését fejezte ki a vetítő esték programjának vezetője, dr Vucskics Gyula kanonok iránt. Azután a mai időzéken annyira aktuális bagdadi vasút jelentőségét ismertette. Bemutatta azt a változatos vidéket, melyet a vasút átszel, érintette annak múltját s mai gazdasági jelentőségét, ismertette a lakosságot, annak jellegzetes vonásait s teljesen kidomborította a rendkívül fontos vasúti vonal jelentőségét. A közönség a rendkívül érdekes előadást, melyet szabbnél szebb vetített képek tettek változatosabbá, zajos tapsokkal jutalmazta.

* **Megkezdtek a tavaszi szántást.** Vidéki tudósítónk jelentése szerint a vármegye legtöbb helyén megkezdtek a szántást. A mezei munkálatok között talán sohasem volt oly fontos a tavaszi szántás mint most. Hiszen ettől függ minden. A gazdák közönség tudatában van az idei tavaszi munkálatoknak és igyekeznek is minden erejét megfeszítve pótolni azt, amit eddig elmulasztottak. Tegnap volt az első nap, amikor az általános szántás megkezdődött. A községekben minden iga kint dolgozott a határban. Gyermekek, asszonyok, öregek és nem katonák legények vagy felmentett gazdák ugyancsak serénykedtek, hogy elvégezzék azt a munkát, amit egy nap el kell végezniük, hogy minden talpalatnyi földet bevessenek. Sajnos ez az általános szántás nem kezdődhetett meg a vármegye néhány járásában. Csaknem a legjobb járásokban, az alföldi részeken szó sem lehet a szántásról. Sok helyen olyan a határ, mintha tenger volna, melyből itt ott emelkedik ki egy-egy sziget, a falu. Az a rengeteg víz-tömeg, mely most a szántóföldeket borítja, csak a legmelegebb és a legtartósabb száraz idő folytán tűnhetik el a földekről. Ha az idő kedvez a munkásokon és a mi gazdáinkon nem fog mulni a siker.

* **A bőrkérdés** újból aktuálissá lett, mert eddig legelőkelőbb a 3 és háromnegyed milliméteres talpbőröket a katonaság a polgárság részére engedélyezte, de most már ezt is felhasználja kórházi lábbelikre s így talpbőr nincsen forgalomban. Felsőbőrt sem mernek eladni a bőrkereskedők, mert a katonaság nem kezdte meg a rekvirálást, ezért a kereskedők nem hozhatják forgalomba a felsőbőrt, mert nem tudják, mi marad a polgári lakosság számára s mi kell a katonaságnak.

Olyan nagy az átnézendő mennyiség, hogy betek fognak eltelni, míg a katonaság kijelöli az eladható mennyiséget. — Ezért bőr alig kapható, pedig a nyak- és hasbőrt, amely ugyse kell a katonaságnak, fel kellene szabadítani a zárlat alól. Magyarországon talpbőrt alig gyártanak, az osztrákok pedig ezt is elkapkodják s hiába minden, a magyar bőrkereskedelem most a legszomorúbb helyzetben van. Egy olyan boltba, mint pl. Mertz Jánosé, ahol hétfőn 50-80 ember fordult meg, most alig kukkan be egy-két ember. Nincs anyag s ezt a csizmadiák érzik meg legjobban, de megéri a közönség is. Akik tehetnek valamit, most segítsenek.

* **A fémrekvirálás idajének kiterjesztése.** A hivatalos lap közli a honvédelmi miniszter rendeletét, amely a hadicélokra igénybevettnek kijelentett fém-tárgyak rekvirálásának határidejét július 31-ig kiterjeszti.

* **Bihari Krónika.** Dr Papp János, tegnap bejelentette a polgármesternek, hogy *Bihari Krónika* címmel két hetenként megjelenő folyóiratot szándékozik kiadni. Az új folyóirat éljén Nagyvárad és Biharvármegye pénzügyi, gazdasági és társadalmi mozgalmának ismertetése, ellenőrzése és irányítása, az irodalmi és művészeti kérdések megvitatása és bírálata. A *Bihari Krónika* első száma husvétkor jelenik meg. Előfizetési ára egy évre 10 korona. Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal (Uri utca 5. szám) alatt és a Hegedüs Hirlapiroda.

* **Milyen cikkek kivitele és átvitele van megtiltva.** A hivatalos lap a miniszterelnök rendeletét közli, aki az osztrák kormánnyal egyetértve a következő cikkek kivitelét és átvitelét tiltja meg. Gyarmatárak, gabona, liszt, hüvelyesek, aszalt gyümölcs, burgonya, hagyma, répa, káposzta, fűszerek, gyógynövények, szárnyas, vad, tej, tejfel, tojás, nyers bőr, zsír, szalonna, sör, bor, pezsgő, kenyér, tészta-neműek, konzerv, tűzifa, szén, mindennemű érc, festőanyagok, gyanta, terpentín, ásványolajok, pamut, len, kender, mindennemű egyenruha és hozzávaló kellékek, selyemárúk, kefe, papirosanyag, bőrhulladék, bőrárak, cipők, csizmák, bocskor, kezyü, sátrak és alkatrészek, vasárúk, mindennemű fegyver, drótx és kábel, teherszállító koscsik, kerékpárok és autók, hajók, platinaárúk, optikai cikkek, különféle vegyszert cikkek, keményítő, szappan, mindennemű gyógyanyag, kozmetikai cikkek, robbanószerek, mindennemű trágyszer, rongy és papiros hulladékok, ezeken kívül még igen sok fel nem sorolható árucikk.

* **A hadiárvákról azonnal gondoskodni kell.** Az eddigi törvényes szokás az volt, hogy a hadiárvákról csak akkor gondoskodott az árvaszék, ha a gyermek édesanyjának hősi haláláról már hivatalosan értesült. A hősi halált haltakról azonban a hivatalos értesítések oly későn érkeznek meg, hogy mire azok alapján az árvaszék megteheti a kellő intézkedéseket, akkor már rendesen késő volt. Most a belügyminiszter a hadiárvák érdekében igen fontos rendeletet intézett az alispánokhoz. A rendelet értelmében mielőtt valamely községben bárhonnán is megtudják, hogy valamelyik gyermeknek az atyja hősi halált halt, azt azonnal tartoznak az árvaszéknek bejelenteni. Az ilyen bejelentések alapján az árvaszék nyomban intézkedik az árvák védelme érdekében. A formális eljárások a védelmi

intézkedések előzetes megítétele után is folytatnak.

*** A Fischer-féle ékszerlopás.**

A napokban megirtuk, hogy Fischer Imre kórházi főorvostól a reggeli órákban elloptak mintegy 9-10 ezer korona értékű ékszereket. A rendőrség a legnagyobb mértékű nyomozást indította meg a tettes kézrekerítése iránt. Nemesak, hogy országos körözöt levelet bocsájtott ki, hanem az egész város területén nagy hajszát indított meg a tettes után. A helyszínre dr. Dajka Endre rendőrkapitány vezetésével kiszállottak Ehrlich Imre fogalmazó, Bott és Vass detektívek. Kihallgatták az összes házbelieket és mind azokat, akik azon a bizonyos reggelen a helyszínen megfordultak. Az a vélemény, hogy a lopást háziszarka követte volna el, teljesen elesett. Dr. Dajka kapitány arra a feltevésre jutott, hogy az ékszereket egy kedvező pillanatban besurrantó tolvaj lopta el. A feltevést a körülmények is megerősítették. Amint értesülünk, a rendőrség már nyomon is van, két detektív indult el a felvett nyomokon. Valószínűleg rövidesen eredményt fognak elérni.

*** A foglyok nem kapnak szeszt.**

A hadifoglyokkal eddig Bihar megyében is nagyon sok helyen úgy bántak, hogy odahaza sem volt költő dolguk. Ezzel a szives vendéglátással természetesen a legtöbbször visszaéltek. A foglyok rendszeren leitták magukat, ilyenkor a garázdálkodások egymást érték, sőt olyan dolgokra is vetemedtek, amelyek általános megbotránkozást kellettek. A miniszter most véget vet a foglyok izákoságának. Tegnap ugyanis rendeletet adott ki, amelynek értelmében a hadifoglyoknak egyáltalán nem szabad szeszszesítelt adni. A fogolytartó gazdák kötelesek gondoskodni róla, hogy náluk levő foglyok rendezett életmódot folytassanak.

*** Váncsodon nem járnak iskolába a gyermekek.**

A váncsodi református iskolában kellemetlen és meglepő szokás kapott lábra. Az iskolaköteles gyermekek egyszerűen nem járnak iskolába. Ha valamelyik tanulóknak sok az igazolatlan órája, akkor az iskolaszéki elnök jelentést tesz az esetről a főszolgabírónak és a mulasztó gyermek szüleit megbüntetik. Az ilyen büntetés pénzek legutóbb 776 koronára emelkedtek. A büntetés pénzeket azonban nem lehetett behajtani. Az iskolás növendékek tovább folytatják az iskolakerülést minek folytán újabb 230 korona büntetést kellett a szülőkre kivetni. Így a büntetés pénzek 1006 koronát tesznek ki és a gyermekek ennek dacára sem járnak iskolába. A sok mulasztás kétségtelenül nagy hátrányára van az oktatásnak ezért a felelősség elhárítása végett Bethlendy Sándor iskolaszéki elnök bejelentette az esetet a kerületi esperesnek, aki az ügyet tovább terjesztette az alispáni hivatalhoz. Az esperes a büntetéspénzek szigorú behajtását követeli, mert ellenkező esetben a tanításnak semmi féle eredménye sem lesz. Váncsodon.

*** Elveszett igazoló jegy.**

Nagyvárad vár s rendőrkapitányi hivatala figyelmezteti a nagyközönséget, hogy a Haditermék részvénytársaság által Hautzinger János miklóshalmi lakos albizományos részére kiállított és a gabonabevásárlások eszközésére szükséges 5197 számú igazolójegyet elvesztett. Mivel az elveszett igazolójegyet más csak a büntető következmények magára vonásával használhatná, felhívja a rendőrkapitányi hivatal a közönséget, hogy amennyiben az igazolójegyet valaki megtalálta volna, azt a rendőrhatalomságnak haladéktalanul szolgáltatassa be. Nagyvárad, 1916 március 19. Rendőrkapitányság.

*** Elutasított felmentés iránti kérelmeket nem lehet megújítani.**

A kereskedelemügyi magyar kir. miniszter urnak 11564-1916. szám alatt kelt leiratára való hivatkozással van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy az ipari és kereskedelmi érdekeltség köréből előterjesztett azok a kérvények, amely a legutóbbi két bevonulási határnapon bevonulásra bontelezt, illetve a politikai hatóság által bevonulásra balasztást nyert cégtulajdonosok, avagy alkalmazottak a népfelkeltési té. yleges szolgálat alól való felmentésére irányulnak, a nev. zott miniszteriumban most már az elítélés végső stádiumába jutottak. Ez alkalommal a miniszter ur rámutat arra a körülményre, hogy ismétlen tapasztalta, miszerint a folyamadók oiy esetekben, midőn kérvényük akár régebben, akár legutóbb egy izben elutasított, felmentést célzó kérelmeket tömegesen megisméltik. A kérelmek ily megisméltése ma gúknak a folyamadóknak, valamint az érdekeltség különböző képviseleteinek, ugy szintén az egyes véleményező szerveknek legtöbbszőr felesleges munkát és fáradságot okoz, a keresk. m. kir. miniszteriumban pedig számos nehézséget támaszt anélkül, hogy folyamadók célt érnének, miután a már egy izben elbírált kérelmek, amennyiben időközben valamely döntő jelentőségű újabb körülmény fel nem merült, természetesen ismét visszautasították. Ugyanazért az ilyen újabb benyújtott felmentésre irányuló kérvényeket a miniszter ur érdemleges tárgyalás nélkül irattárba helyeztetni szándékozik és csupán oly egészen kivételes esetekben lesz hajlandó a már egy izben elutasított kérelmet újabb megfontolás tárgyává tenni, ha időközben a kérelem elutasítása óta valamely, a folyamadó ipari vagy kereskedelmi vállalat fenntartása szempontjából elhatározó jelentőségű fordulat (pl. haláleset) áll be, mely természetesen a kérvény előző tárgyalásánál figyelembe vehető nem volt. — Nagyvárad, 1916 március hó 21. A nagyvárad i Kereskedelmi és Iparkamara: dr Schwartz Izidor s. k. o. elnök. Dr Sarkadi Lajos s. k. titkár.

*** Hadikölcsön kötvények!**

Az O. K. H. kötelékébe tartozó Nagyvárad i Ipartestületi Hitelszövetkezet értesíti a náka jegyzett üzletfeleket, hogy a harmadik hadikölcsön kötvény szabad és zárolt címletei a pénztári elismervény ellenében a hivatalos órák alatt átvehetők.

*** Öt hadiárva.**

Szomorú kérelem érkezett tegnap Fráter Barnabás alispánhoz. A kérvény messze Békéscsaba felől jött Pántye Sándortól egy öreg embertől, akinek a fia a harctéren veszett el. Az öreg embernek Miklós nevű fia, mint utkaparó kereste meg a kenyéret. Nős, csalados, öt gyermekek volt az apja. Családot, mindent otthagya a legelső hívó szóra ott volt a haza védelmében és 1914 október 1-én Sztropkónál hősi halált halt. Árván, kenyérekész nélkül maradt az öt gyermek és a hitves. Az apa halálát a hitvese sem élte túl. Férfje halála után rövidesen meghalt az asszony is. És az öt kis árva apátlan anyátlan egyedül maradt a világban. Pántye Sándor a nagyapa földhözragadt szegény ember, akinek elég magára keresni, azonnal magához vette a kis árvaakat és gondozta, etette, ruházta őket. Öt gyermek azonban lassankint az ő jövedelmét és megtakarított kis pénzét is felemésztette és most minden támogatás nélkül vannak. Tegnap aztán az öreg Pántye Sándor felkereste az alispánt. Ő maga nem tudja, hogy mit kér, de érzi, hogy az államnak kötelessége van a kis árvaakkal szemben és valamivel meg kell segíteni őket. Ezt a segítséget kéri az alispántól, aki valószínűleg gondoskodni is fog róla, hogy az öt hadiárva le szenvedjen nélkülözést, hiszen a hadiárvaoknak nem szabad éhezniük, hogy az édesatyjuk elve-

szett a hazáért. Az ügyet különben Verner Kálmán árvaszéki elnök figyelmébe is ajánljuk és meg vagyunk győződve róla, hogy a hadiárvaakat oly feltékenyen őrző elnök ezeket a gyermekeket is abban a védelemben fogja részesíteni, mint másokat részesít.

*** Megfagyott,**

széltől kivörösödött, kiöregesedett arc, orr, kéz sapolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apollo” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

*** Ötven drb. 3 hónapos fajmalac eladó.**

Szarvassor 19. szám.

*** Gyurjad Gyurka.**

Piszkald ki. Elhőté a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszer vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészitőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkölönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

*** Victória borsót**

kizárólag vetőmag célra árusít a Magyar Általános hitelbank nagyvárad i fiókjának gabonaosztálya.

*** Köhögés, hurut, rekedtség,**

elnyálkásodásnál használjon kizárólag Farkas-féle hurut-szeletket. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apollo drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13-02.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szerda: Tatárjárás. (Vajnovszky Vilma fellépte.)
Csütörtök: Erdészleány. (Küry Klára fellépte.)
Péntek: Pirosgyelláris (Küry Klára fellépte.)
Szombaton délután: Böregér.
Szombaton este: Lengyelvér (Küry Klára utolsó fellépte.)
Vasárnap délután: Grün Lili.
Vasárnap este: Eleven ördög.

Küry Klára Nagyváradon.

Csütörtökön este kezd meg az ország egyik legkörülrjongottabb primadonnája: Küry Klára a maga három estére terjedő vendégszereplését, a melynek műsordarabjait a színház vezetősége azzal a gonddal állította egyb, amely lehetővé teszi, hogy a kiváló művésznő a maga széles művészi skálájának minden nüanszával csilloghasson a nagyvárad i közönség előtt, melyet par excellence Küry rajongónak nevezhetünk.

Csütörtökön este, vendégszereplésének első napján az Erdészleány bájos, megkapóan közvetlen szerepében lép fel a vendégművésznő, akinek itt a partiturral arra is bőséges alkalmat nyújt, hogy ének művésze is, minden virtuozitásával érvényre jusson.

Pénteken a Piros bugyelláris-ban Küry Klára mint népszínmű énekesnő hódítja meg a közönséget, amely a multak forró estéinek szép emlékeiből tudja, hogy Küry Klára a népszínműnek épp olyan utólérhetetlen művésznője, mint amilyen csillaga az operaténak.

Teljesen új lesz azonban a vendég művésznő nagyvárad i fellépte utolsó estéjére: szombaton, amikor a Lengyelvér főnői szerepét játssza, azt a temperamentumos, csupa lengyel hévvel teli főuri leányt, aki szerelmében a tivornyázó Bólo gazdaszszonya lesz.

Küry Klára a maga művészi nevének ellentállhatlan varázsán kívül elhozza hoz-

zánk legszababb színpadi alkotásait, amelyek mindgyikének, kötségtelenül, zsufolt házak lesznek a nézői.

A színház vezetősége újból figyelmébe ajánlja a bérlőknek, hogy jogukat az előadások előtt való nap délutáni négy óráig tarja fenn s így a csütörtöki Erdészleány előadásra a bérlők jegyeit szerdán délután négy óráig tartják fenn.

Bánházi Teréz Aradra szerző-dött. Egyik aradi lap írja, hogy Bánházi Teréz nagyváradi anyaszínésznőt az aradi színház elnöke igazgatója elszerezte. Bánházi Teréz távozását a nagyváradi publikum sajnálkozással veszi tudomásul, mivel rövid titlété alatt csak a legnagyobb elismerést vívta ki magának a közönség minden rétegéből.

Legújabb táviratok.

Chvosztov és a bakui lázadás.

Budapest, március 21. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Most jutott köz tudomásra, hogy Chvosztov orosz belügyminiszter rendezte a bakui lázadást, hogy ommagát nélkülözhetetlenné tegye. A cárnak a miniszterelnök tett erről jelentést. A cár Chvosztovot kihallgatásra rendelte és szemére vetette kétszínűségét. A cár szemrehányásait így végezte: „A kaukázusi forradalom szög lenne Oroszország koporsójában!”

Chvosztov még ekkor sem mondott le. Négy nap múlva aztán megjelent az elmozdítását elrendelő cári ukáz.

SZERKESZTOI POSTA.

N. R. A második.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Cserkéreg eladás.

A nagyváradi latin szert. fűdő Káptalan szalacsi erdőjében mintegy 49 kat. hold cserkéreg termelésre alkalmas vágás zárt ajánlatok útján eladandó. A 10%-os óvadékkal ellátott ajánlatok 1916 április 10 d. e. 11 óráig adandók be, a káptalani uradalmi főtiszt hivatalhoz, Nagyvárad Sal Ferenc-utca 4. ahol a részletes feltételek is megtudhatók és kívánatra megküldetnek.

Nagyvárad, 1916 márc. 17.

Ringelmann Lajos
főtiszt.

Utánnomás nem díjaztatik.

A legújabb moziskecs!

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

PÁLMAY ILKA

primadonna

személyesen fellép.

A prologust írta: Somlyó Zoltán.

A filmen előforduló zeneszámokat szerezték Harsányi Zsolt verseire: gróf Forgách Béla és Zerkovitz Béla.

Bemutatásra kerül:
ma szerdán utoljára

HELYÁRAK:

Páholy-ülés 2:50, Zsöllye 1:50,
Zártszék 1:20, I-ső hely 1 k.,
II-ik hely 80 fillér. III-ik hely
és erkély 60 fillér.

A prologust szavalja, a
dalokat énekli: PÁLMAY ILKA

Előadások kezdete pontban este 7 és 9 órakor

A MŰJÉG!

Naponkénti rendszeres szállítását megkezdtük,
Megrendeléseket köszönettel veszünk,
Előfizetéseket elfogadunk és
Előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad **Sörgyár R. T.**
Telefon 439.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, távirat-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánhához; fehérnemű himzés és javításra; leányok üzleti kiszolgálására és cipész műhelybe; házmesternőnek; házhoz járók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány-, mindenek- és inasnak. Egy idős nő tisztességes leányoknak lakást kínál. (Hármasutca 14. sz.)

KERESNEK: Egy kis leányt gyermek mellé; főzőnőt, mindenest, takarítónőt és hestet; házmestert és vincelért.

Kérjük az ajánlkozókat, szíveskedjenek irodánkban naponta jelentkezni, hogy az elhelyezés felől a tájékozódás gyorsabb és könnyebb legyen.

Bármilyen csekély adományt is köszönettel elfogad s mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,
kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

Földbirtokra elő-helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzalog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzalog kölcsönöket folyósít.

3. szám.

A rézmoszarak és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimoszarak**, ónozott, horganyzott és csiszolt **vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsy-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával **azonnal** kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Toloky-u. 2.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK**

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. **Csilárok, izzólámpák** állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja **55.**

Főszerelő telefonja **55.**

Hirdetmény.

Az 1915. évi II. t.-c. alapján utasítottak mindazon népfelkelésre kötelezettek, kik az 1898. évben születtek, hogy összeírásuk végett a tartózkodási helyi községi előjáróságánál (városi-hatóságánál), kisközségekben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek. Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezésre utasított egyének összeírásuk után az előjáróságának később közléseendő rendelkezéséhez képest a folyó évi április 14-től május 3-ig terjedő időközben és helyen népfelkeltési bemutató szemlére fognak behívotni és elővezettetni és ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasság bevonulásuk időjéről hirdetmény útján nyernek értesítést. A népfelkeltésre kötelezettek a bemutató szemlére egy megbízható kísérővel fognak utazni s úgy oda, mint vissza a vasúton a harmadik osztályon (gőzhajón a második osztályon) ingyen utaznak.

Azon népfelkeltésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjelöltjei, vagy pedig kik végzett tanulmányaik alapján a véderőtörvény 21. §-a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényvel bírnak, ebből minőségüket a bemutató szemlén az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak.

Az összeírásnál mindenkinek meg kell jelennie.

Nem tartoznak megjelenni a népfelkeltési bemutató szemlén a nyílvánvalóan alkalmatlanok.

Felhívottnak mindazon 1898—1865. évi születésű, tényleges katonai szolgálatban nem álló egyének, kik a háború előtt Galiciában vagy Bubovinában laktak vagy ott illetésséggel bírnak vagy bírtak, de jelenleg a magyar szent korona országai területén tartózkodnak, hogy tartózkodási helyük községi előjáróságánál (városokban rendőrkapitánynál) hadkötelezettségi viszonyuk megállapíthatása végett 48 óra alatt jelentkezzenek.

Együttal felhívottnak az összes 1865. évi születésű és ennél fiatalabb orvosok, — a tényleges és nyugállománybeli katonák (honvéd) orvosokat kivéve, — hogy amennyiben a hadra kelt sereghez beosztva nincsenek, tartózkodási helyük előjáróságánál kivétel nélkül 48 óra alatt jelentkezzenek.

Azon népfelkeltésre kötelezett, a ki az összeírás végett elrendelt jelentkezési köte-

lezettségnek nem tesz eleget, az 1915. évi II. t.-c. 5 §-a értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzküntetéssel büntetettik, — a ki pedig a népfelkeltési bemutató szemlére szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatalommal vezettetik elő és a katonai behívás iránt tanúsított engedetlenség megtörténtéről szóló 1890. évi XXI. t.-c. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik.

Kelt 1916 március havában.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

Vetőmag búkköny

az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár áruosztályánál megrendelhető.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303 hold legelő azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Nagyváradon.